

Transformacja energetyczna – oczekiwania i postulaty

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Postrzeganie zmian klimatu	2
Kiedy neutralność klimatyczna?	4
Postawy wobec transformacji energetycznej	6
Poparcie dla energetyki wiatrowej.....	14

Jednym z największych wyzwań współczesnego świata na najbliższe dziesięciolecia jest zapobieganie zmianom klimatycznym. Przyjęte w grudniu 2015 roku Porozumienie paryskie, którego sygnatariuszami jest blisko 190 państw, zakłada „ograniczenie wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2°C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowanie wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5°C powyżej poziomu przedindustrialnego, uznając, że to znacząco zmniejszy ryzyka związane ze zmianami klimatu i ich skutki”¹. Realizacja tego celu oznacza konieczność redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym dwutlenku węgla, m.in. poprzez ograniczenie spalania paliw kopalnych. W Europejskim Zielonym Ładzie (European Green Deal) zapisano, że unijna gospodarka ma w 2050 roku osiągnąć zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto². Zgodnie z planami udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii do 2020 roku miał wynieść w całej UE 20%, zaś w 2030 roku – 32%. Każde państwo przedstawia własne plany i wyznacza szczegółowe cele dotyczące transformacji energetycznej – Polska zamierzała zwiększyć udział OZE w finalnym zużyciu energii brutto na koniec 2020 roku do 15%, ale osiągnięcie tego celu w tym terminie stoi pod znakiem zapytania (w 2019 wskaźnik ten kształtował się na poziomie 12,18%)³. Polska zobowiązała się do roku 2030 zwiększyć do 21-23% udział OZE w finalnym zużyciu energii brutto oraz do redukcji do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej⁴. W „Polityce energetycznej Polski do 2040 roku” założono z kolei wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto na poziomie co najmniej 23% w 2030 roku oraz nie większy niż 56-procentowy udział węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej⁵.

Unijna strategia transformacji energetycznej zakłada kompromis między celami środowiskowymi, gospodarczymi i społecznymi. Budowie zrównoważonej gospodarki ma zatem towarzyszyć przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, aby najbiedniejsi nie ponosili kosztów transformacji. Innym celem jest łagodzenie skutków przemian dla regionów górniczych.

Kwestie stostunku do zmian klimatu i – przede wszystkim – oczekiwań dotyczących dokonującej się transformacji energetycznej poruszyliśmy w naszym ostatnim sondażu⁶.

---

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=PL)

² https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0016.02/DOC_1&format=PDF

³ https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5485/10/3/1/energia_ze_zrodel_odnawialnych_w_2019.pdf

⁴ *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*, <https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke>

⁵ <https://www.gov.pl/attachment/3209a8bb-d621-4d41-9140-53c4692e9ed8>

⁶ **Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (372) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.**

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 16 maja 2021 roku na próbie liczącej 1163 osoby (w tym: 54,8% metodą CAPI, 30,0% – CATI i 15,2% – CAWI).

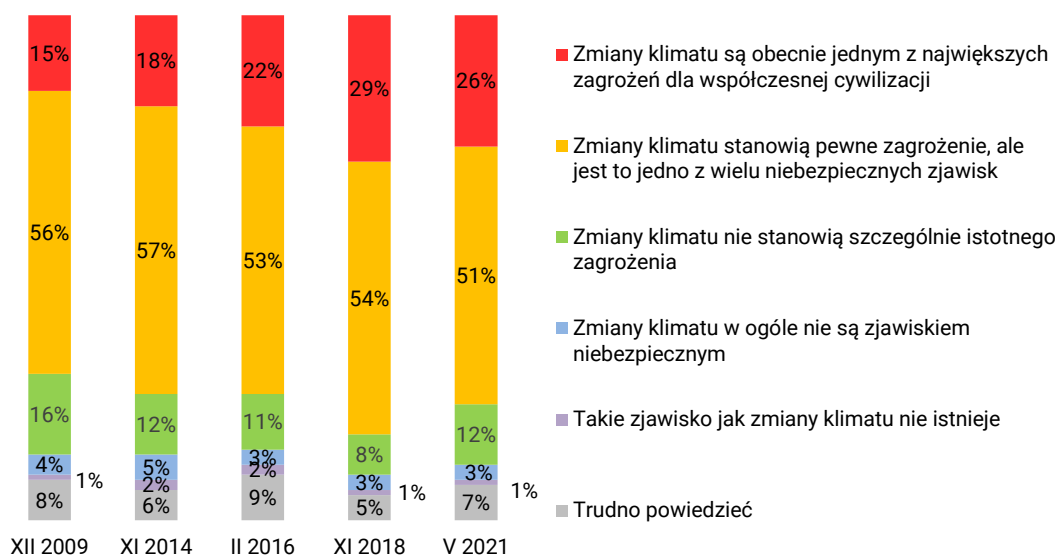
CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

POSTRZEGANIE ZMIAN KLIMATU

Zdecydowana większość Polaków (77%) postrzega zmiany klimatu jako zagrożenie, przy czym ponad połowa (51%) uważa, że jest to tylko jedno z wielu niebezpiecznych zjawisk. Nieco więcej niż co czwarta osoba (26%) sądzi, że zmiany klimatu są jednym z największych zagrożeń dla współczesnej cywilizacji. Tylko nieliczni badani kwestionują zagrożenie związane ze zmianami klimatu (3%) lub w ogóle negują to zjawisko (1%).

CBOS

RYS. 1. Jaka jest Pana(i) osobista opinia na temat zmian klimatu? Które z poniższych stwierdzeń najlepiej odzwierciedla Pana(i) pogląd na tę kwestię?

Badania CBOS z lat 2009–2018 pokazywały rosnącą świadomość niebezpieczeństw wynikających ze zmian klimatu. Obecnie odczuwalna waga tego problemu nieco się zmniejszyła. Być może stało się to za sprawą trwającej pandemii, która zmieniła hierarchię postrzeganych zagrożeń cywilizacyjnych wysuwając na pierwszy plan problemy z nią związane (i ewentualnymi kolejnymi epidemiami).

Spośród cech społeczno-demograficznych stosunek do zmian klimatycznych najsilniej określa wielkość miejsca zamieszkania. Wagę tego problemu zdecydowanie najczęściej podkreślają badani z największych miast, liczących co najmniej pół miliona mieszkańców – niemal połowa z nich (48%) twierdzi, że zmiany klimatu stanowią obecnie jedno z największych niebezpieczeństw dla współczesnej cywilizacji, a ogółem 91% z nich uważa je za zagrożenie. Perspektywa zmian klimatycznych stosunkowo najmniej niepokoi mieszkańców wsi: zagrożenia z nimi związane dostrzega ogółem 71% z nich. Wśród rolników zmiany klimatu uznaje za niebezpieczne łącznie 59%, a spora ich część uważa, że nie stanowią one istotnego zagrożenia (23%) bądź twierdzi, że w ogóle nie są one zjawiskiem niebezpiecznym (13%).

Stosunek do tej kwestii wiąże się także z wykształceniem. Jako zagrożenie postrzega je ogółem 88% badanych z wykształceniem wyższym, w tym 33% zalicza je do największych zagrożeń dla współczesnej cywilizacji. Rzadziej zjawisko to budzi niepokój u osób z wykształceniem podstawowym (ogółem 65%) i zasadniczym zawodowym (68%).

Istotne znaczenie dla postrzegania zmian klimatycznych ma orientacja polityczna. Jako jedno z największych zagrożeń cywilizacyjnych określa je 41% ankietowanych deklarujących lewicowe poglądy polityczne, a jako istotne zagrożenie łącznie 86%. Wśród identyfikujących się z prawicą odsetki te są znacznie niższe (odpowiednio 16% i 73%).

Elektoraty różnią się pod względem stosunku do zmian klimatu: wyborcy Lewicy, Koalicji Obywatelskiej i Polski 2050 Szymona Hołowni postrzegają je jako poważniejsze zagrożenie niż sympatycy Prawa i Sprawiedliwości (i jego koalicjantów) oraz Konfederacji.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Jaka jest Pana(i) osobista opinia na temat zmian klimatu? Które z poniższych stwierdzeń najlepiej odzwierciedla Pana(i) pogląd na tę kwestię?					
	Zmiany klimatu są obecnie jednym z największych zagrożeń dla współczesnej cywilizacji	Zmiany klimatu stanowią pewne zagrożenie, ale jest to jedno z wielu niebezpiecznych zjawisk	Zmiany klimatu nie stanowią szczególnie istotnego zagrożenia	Zmiany klimatu w ogóle nie są zjawiskiem niebezpiecznym	Takie zjawisko jak zmiany klimatu nie istnieje	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	56	41	1	0	0	2
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	45	50	3	0	0	2
Polska 2050 Szymona Hołowni	42	50	3	3	1	1
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	15	56	18	3	1	7
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	10	55	23	4	4	4

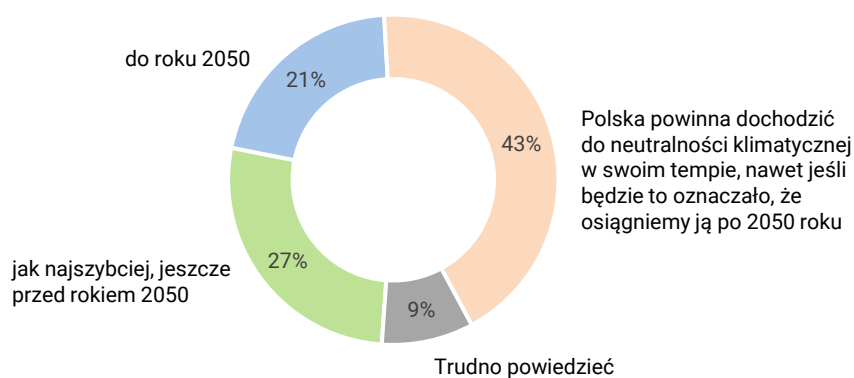
KIEDY NEUTRALNOŚĆ KLIMATYCZNA?

Jak wspomniano we wstępie, zgodnie z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu Unia Europejska do 2050 roku ma osiągnąć neutralność klimatyczną. Niektóre państwa europejskie zapowiedziały, że równowagę między emisjami gazów cieplarnianych a pochłanianiem ich z atmosfery osiągną wcześniej, np. Finlandia planuje osiągnąć neutralność klimatyczną już w 2035 roku, Austria w 2040 roku, a Szwecja w roku 2045.

Opinie Polaków w kwestii tempa dochodzenia naszego kraju do tego celu są podzielone. Blisko połowa badanych (ogółem 48%) uważa, że Polska powinna osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 roku, w tym 27% ogółu twierdzi, że powinna to zrobić jak najszybciej – jeszcze przed wyznaczoną datą. Niewiele mniejszy odsetek (43%) jest jednak zdania, że Polska powinna dążyć do neutralności klimatycznej w swoim tempie, nawet jeśli będzie to oznaczało, że osiągniemy ten cel później.

CBOS

RYS. 2. Do 2050 roku państwa Unii Europejskiej mają osiągnąć neutralność klimatyczną: ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, które przyczyniają się do ocieplania klimatu, w tym dwutlenku węgla. Czy Polska powinna dążyć, aby osiągnąć ten cel:

Postulaty dotyczące polityki klimatycznej wiążą się ze stosunkiem do zmian klimatu. Im większe postrzegane zagrożenie związane z ocieplaniem się klimatu, tym deklarowana jest pilniejsza potrzeba osiągnięcia neutralności klimatycznej.

TABELA 2

Jaka jest Pana(i) osobista opinia na temat zmian klimatu? Które z poniższych stwierdzeń najlepiej odzwierciedla Pana(i) pogląd na tę kwestię?	Do 2050 roku państwa Unii Europejskiej mają osiągnąć neutralność klimatyczną: ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, które przyczyniają się do ocieplania klimatu, w tym dwutlenku węgla. Czy Polska powinna dążyć, aby osiągnąć ten cel:			
	jak najszybciej, jeszcze przed rokiem 2050	do roku 2050	Polska powinna dochodzić do neutralności klimatycznej w swoim tempie, nawet jeśli będzie to oznaczało, że osiągniemy ją po roku 2050	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zmiany klimatu są obecnie jednym z największych zagrożeń dla współczesnej cywilizacji	55	20	21	4
Zmiany klimatu stanowią pewne zagrożenie, ale jest to jedno z wielu niebezpiecznych zjawisk	22	26	45	7
Zmiany klimatu nie stanowią szczególnie istotnego zagrożenia	10	10	70	10
Zmiany klimatu w ogóle nie są zjawiskiem niebezpiecznym	8	8	76	8
Takie zjawisko jak zmiany klimatu nie istnieje	0	0	75	25

Do grup społeczno-demograficznych najczęściej postulujących przyspieszenie realizacji celu, jakim jest neutralność klimatyczna i osiągnięcie jej jeszcze przed rokiem 2050, należą mieszkańcy największych miast (44%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (36% badanych z wykształceniem wyższym, 39% ankietowanych o miesięcznych dochodach *per capita* co najmniej 3000 zł, 39% przedstawicieli kadry kierowniczej i specjalistów) oraz ludzie młodzi – do 24 roku życia (38%), w tym uczniowie i studenci (39%). Dochodzenie do neutralności klimatycznej we własnym tempie częściej niż przeciętnie preferują mieszkańcy wsi (52%), zwłaszcza rolnicy (71%), badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (51%) i robotnicy wykwalifikowani (53%).

Kwestia ta budzi kontrowersje wśród zwolenników różnych opcji polityczno-ideowych i – co za tym idzie – w elektoratach. O ile ponad połowa badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (56%) jest zdania, że nie powinniśmy spieszyć się z osiągnięciem neutralności klimatycznej, o tyle ponad dwie piąte ankietowanych identyfikujących się z lewicą (42%) chciałoby, aby stało się to jak najszybciej, jeszcze przed wyznaczonym terminem. Za dochodzeniem do neutralności klimatycznej we własnym tempie opowiada się większość zdeklarowanych wyborców Prawa i Sprawiedliwości oraz Konfederacji. Na przeciwnym biegunie znajdują się sympatycy Lewicy oraz Koalicji Obywatelskiej optujący za jak najszybszym osiągnięciem zerowych emisji netto.

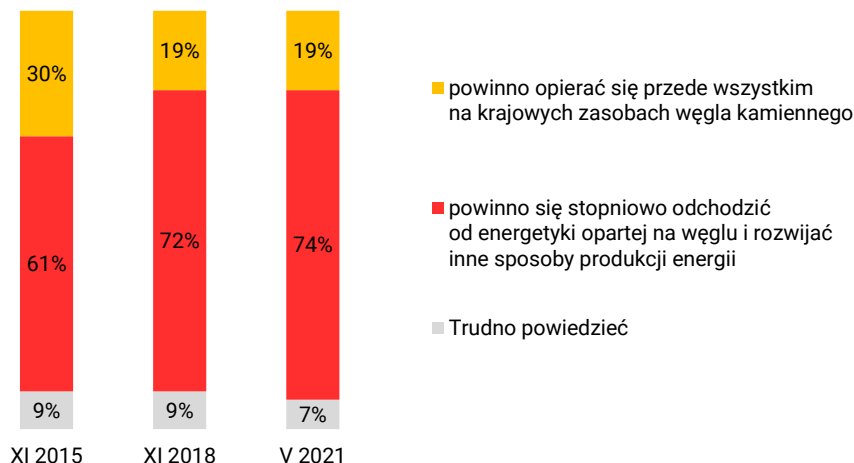
TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Do 2050 roku państwa Unii Europejskiej mają osiągnąć neutralność klimatyczną: ograniczyć emisję gazów cieplarnianych, które przyczyniają się do ocieplania klimatu, w tym dwutlenku węgla. Czy Polska powinna dążyć, aby osiągnąć ten cel:			
	jak najszybciej, jeszcze przed rokiem 2050	do roku 2050	Polska powinna dochodzić do neutralności klimatycznej w swoim tempie, nawet jeśli będzie to oznaczało, że osiągniemy ją po roku 2050	Trudno powiedzieć
w procentach				
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	62	22	14	2
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	52	30	16	2
Polska 2050 Szymona Hołowni	37	29	30	4
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	13	18	59	10
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	12	10	69	9

POSTAWY WOBEC TRANSFORMACJI ENERGETYCZNEJ

Ogólnie rzecz biorąc Polacy rozumieją i akceptują potrzebę transformacji energetycznej – odchodzenie od węgla na rzecz bardziej ekologicznych sposobów produkcji energii. Stopniową rezygnację z energetyki opartej na węglu popiera blisko trzy czwarte badanych (74%). Niespełna co piąty ankietowany (19%) uważa, że wytwarzanie energii powinno opierać się głównie na krajowych zasobach węgla kamiennego. Podobny rozkład opinii w tej kwestii uzyskaliśmy w badaniu z roku 2018, chociaż wówczas pytaliśmy o zmiany w perspektywie 20–30 lat.

RYS. 3. Obecnie podstawowym surowcem energetycznym w Polsce jest węgiel kamienny. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższych 10–20 lat wytwarzanie energii w Polsce*:

* W latach 2015–2018 pytaliśmy o zmiany w perspektywie 20–30 lat

Akceptacja odchodzenia od węgla przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Pod tym postulatem najliczniej podpisują się mieszkańcy największych miast (90%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (86% badanych z wykształceniem wyższym, 91% ankietowanych o miesięcznych dochodach co najmniej 3000 zł na osobę, 81% o miesięcznych dochodach od 2000 zł do 2999 zł na osobę). Nieco więcej niż przeciętnie zwolenników energetyki węglowej jest wśród mieszkańców wsi (26%, w tym 29% wśród rolników), badanych z wykształceniem podstawowym (29%) i zasadniczym zawodowym (25%), osób gorzej sytuowanych: o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1500 zł (27%) i – przede wszystkim – wśród ankietowanych źle oceniających swoje warunki materialne (33%).

Opinie w tej kwestii wiążą się do pewnego stopnia z orientacją polityczną i partyjną. Choć zwolennicy transformacji energetycznej dominują niezależnie od opcji politycznej i partyjnej, to jej przeciwnicy są nieco liczniej niż przeciętnie reprezentowani przez badanych deklarujących prawicowe poglądy polityczne (27%), indyferentnych politycznie (26%), wśród sympatyków Prawa i Sprawiedliwości (27%) oraz Konfederacji (33%).

Aby lepiej poznać sposób myślenia Polaków o transformacji energetycznej, motywy stojące za stosunkiem do tego procesu, obawy i nadzieje z nim związane, zapytaliśmy respondentów o to, czym należy kierować się wprowadzając zmiany w wytwarzaniu i korzystaniu z energii. Dwie główne przesłanki, które – jak wynika z uzyskanych deklaracji – należy brać pod uwagę, to cena energii i jej koszt dla obywateli (51% wskazań) oraz korzyści dla środowiska naturalnego (43%). Spośród pozostałych kwestii stosunkowo najwięcej osób zwróciło uwagę na potrzebę zapewnienia ciągłości dostaw energii (29%). Niewiele mniej do priorytetów zaliczyło bezpieczeństwo technologii produkcji

energii i korzystanie z krajowych źródeł wytwarzania energii (po 27%). Na tle wszystkich wymienionych spraw stosunkowo najmniej ważnymi przesłankami wprowadzanych zmian wydają się z – jednej strony – polityka Unii Europejskiej i zobowiązania międzynarodowe (12%), z drugiej – skutki transformacji dla górników (13%).

CBOS

RYS. 4. Co przede wszystkim trzeba brać pod uwagę wprowadzając zmiany w wytwarzaniu i korzystaniu z energii, tak aby ograniczyć emisję gazów cieplarnianych?

Cena energii i jej koszt dla obywateli mają priorytetowe znaczenie dla większości grup społeczno-demograficznych. Korzyści dla środowiska naturalnego na pierwszym miejscu stawiają przede wszystkim mieszkańcy największych miast (65%), ale także miast średniej wielkości (50%), badani z wykształceniem wyższym (53%), osoby najlepiej sytuowane – o miesięcznych dochodach *per capita* od 3000 zł wzwyż (58%), a także ludzie młodzi – do 24 roku życia (54%).

W nieco odmienny sposób o problemach związanych z transformacją energetyczną myślą badani o prawicowej i lewicowej orientacji politycznej. Ankietowani deklarujący prawicowe poglądy chcieliby, aby zmiany w energetyce uwzględniały przede wszystkim koszt energii i jej cenę dla obywateli (53%), a w dalszej kolejności korzyści dla środowiska (36%), korzystanie z krajowych

źródeł energii (34%) oraz zapewnienie płynności w dostawach (31%). Badani identyfikujący się z lewicą za priorytetowe uznają korzyści dla środowiska (60%), a w dalszej kolejności koszt energii dla obywateli (51%) oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii poprzez zmniejszenie energochłonności gospodarki i ograniczanie zużycia energii (38%). Różnice te znajdują odzwierciedlenie w poglądach elektoratów. Wyborcy Prawa i Sprawiedliwości myśląc o transformacji energetycznej biorą pod uwagę przede wszystkim koszt energii dla obywateli (52%), ważne są dla nich także: korzystanie z krajowych źródeł (36%), korzyści dla środowiska naturalnego (35%) oraz zapewnienie ciągłości dostaw (32%). Zwolennicy Koalicji Obywatelskiej na pierwszym miejscu stawiają korzyści dla środowiska (56%), cenę energii (41%) i porównywalnie często: zwiększenie efektywności energetycznej (33%), bezpieczeństwo technologii produkcji energii (32%), dywersyfikację źródeł energii (31%), ciągłość dostaw (31%) oraz udział obywateli w produkcji energii (30%). Sympatycy Lewicy najbardziej jednoznacznie wskazują na priorytetowe znaczenie poprawy stanu środowiska naturalnego (74%). Dalej za ważne uznają: zwiększenie efektywności energetycznej (42%), koszt energii dla obywateli (41%) oraz bezpieczeństwo technologii jej produkcji (32%). Potencjalni wyborcy Polski 2050 Szymona Hołowni myśląc o zmianach w produkcji i korzystaniu z energii, podobnie jak ogół społeczeństwa, biorą pod uwagę przede wszystkim jej koszt dla obywateli (59%), a w drugiej kolejności korzyści dla środowiska naturalnego (46%). Istotne znaczenie ma dla nich także zwiększenie efektywności energetycznej (36%), bezpieczeństwo technologii produkcji energii (31%) oraz korzystanie z krajowych źródeł energii (31%). Zwolennicy Konfederacji na pierwszym miejscu stawiają koszt energii dla obywateli (59%). Ważne są dla nich także: ciągłość dostaw (39%), poprawa stanu środowiska naturalnego (36%) oraz korzystanie z krajowych źródeł energii (31%).

Choć udział węgla w miksie energetycznym w Polsce maleje, to nadal energia w naszym kraju jest produkowana głównie z niego. W 2020 roku ogółem 70% energii elektrycznej pochodziło z węgla, 18% z OZE, a 10% z gazu ziemnego⁷. Polski model transformacji energetycznej zakłada dalsze odchodzenie od węgla na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz rozwój energetyki jądrowej. Paliwem pomostowym ma być gaz, który jest źródłem mniejszej emisji dwutlenku węgla niż węgiel⁸. Założenia i plany dotyczące transformacji energetycznej chcieliśmy zestawić ze społecznymi oczekiwaniami i wyobrażeniami dotyczącymi zmian w wytwarzaniu energii. Zapytaliśmy naszych respondentów, jak – ich zdaniem – powinna wyglądać produkcja energii elektrycznej w Polsce w roku 2035 (a więc już po planowanym uruchomieniu elektrowni jądrowej) i w 2050 roku.

Deklaracje badanych pokazują, że Polacy oczekują znaczącego spadku produkcji energii z węgla już w ciągu najbliższych kilkunastu lat i rozwoju odnawialnych źródeł energii. Zgodnie z uśrednionymi oczekiwaniami w roku 2050 OZE powinny stanowić główne źródło energii elektrycznej, dostarczając

---

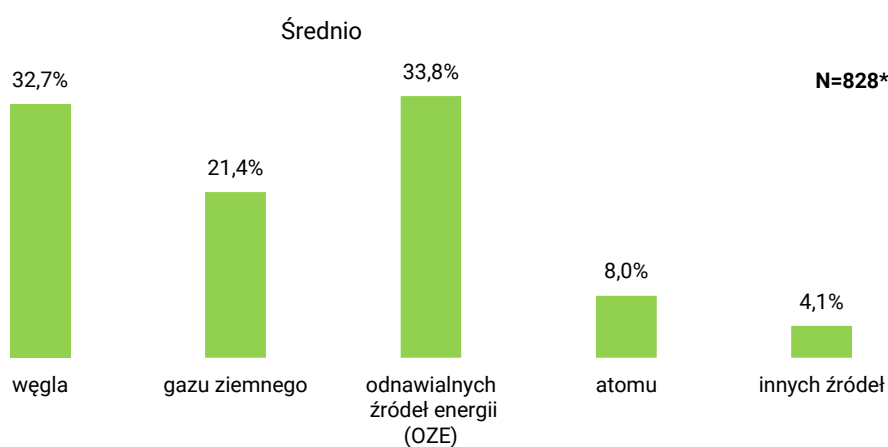
⁷ <https://wysokienapiecie.pl/35619-zrodla-energii-w-polsce-w-2020-mniej-wegla-wiecej-gazu-oze/>

⁸ <https://www.gov.pl/attachment/3209a8bb-d621-4d41-9140-53c4692e9ed8>

blisko połowę jej produkcji. Jednocześnie w ocenie ankietowanych nadal część wytwarzanej energii elektrycznej w 2050 roku powinna pochodzić z węgla. Deklaracje pokazują pewną rezerwę w podejściu do rozwoju energetyki jądrowej w Polsce. Wydaje się, że Polacy nieco bardziej obawiają się energii pozyskiwanej z atomu niż z węgla, który – mimo świadomości potrzeby dekarbonizacji – jest już oswojonym źródłem energii⁹. Stałe miejsce w systemie wytwarzania energii ma, w świadomości społecznej, gaz, który – według uśrednionych danych – powinien stanowić w przyszłości źródło około jednej piątej produkowanej energii elektrycznej.

CBOS

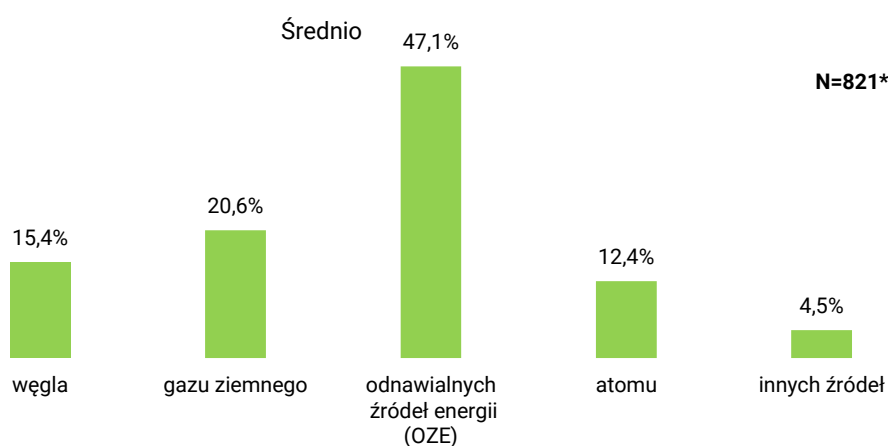
RYS. 5. Jaki procent energii elektrycznej w roku 2035 powinien być wytwarzany z:

*Pominięto osoby niepotrafiące odpowiedzieć na to pytania, stanowiły one ogółem 29% badanych

CBOS

RYS. 6. Jaki procent energii elektrycznej w roku 2050 powinien być wytwarzany z:

*Pominięto osoby niepotrafiące odpowiedzieć na to pytania, stanowiły one ogółem 29% badanych

⁹ Więcej na ten temat w komunikacie CBOS „Stosunek do energetyki jądrowej”, czerwiec 2021 (oprac. M. Feliksiak).

Sposób myślenia o przyszłości energetyki w Polsce różnicują podstawowe cechy społeczno-demograficzne, przy czym, jak pokazują analizy, zdecydowanie najczęściej kontrowersji budzi rozwój energetyki jądrowej, a stosunkowo najmniej rozbieżności wywołuje wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Nieco większy niż przeciętnie udział węgla w miksie energetycznym zakładają ludzie starsi (w wieku 65+), mieszkańcy wsi, badani z wykształceniem podstawowym, respondenci mający niskie i średnie dochody *per capita*. Podobnie, w nieco większym stopniu niż przeciętnie, do wykorzystywania gazu ziemnego przychylają się starsi, słabiej wykształceni i gorzej sytuowani respondenci. Rozwój energetyki jądrowej częściej niż przeciętnie popierają mężczyźni, mieszkańcy największych miast, badani o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym, a także ludzie młodzi. Na odnawialne źródła energii szczególnie mocno liczą kobiety, nieco częściej niż przeciętnie ludzie młodzi, ale także w średnim wieku – mający od 45 do 64 lat, mieszkańcy małych i średnich miejscowości oraz największych miast, osoby z wykształceniem średnim i wyższym, a także ludzie względnie dobrze sytuowani.

TABELA 4

Cechy społeczno-demograficzne badanych		Jaki procent energii elektrycznej w roku 2035 powinien być wytwarzany z:				
		węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
		średnio w procentach				
Płeć	Mężczyźni	34	20	31	11	4
	Kobiety	32	22	36	5	5
Wiek	18–24 lata	32	18	35	10	5
	25–34	34	19	32	11	4
	35–44	32	22	32	9	5
	45–54	31	23	36	7	3
	55–64	30	22	37	6	4
	65 lat i więcej	36	24	32	5	3
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	22	31	7	3
	Miasto do 19 999	31	21	36	6	6
	20 000 – 99 999	30	22	37	7	3
	100 000 – 499 999	33	20	32	10	4
	500 000 i więcej mieszkańców	27	19	36	13	6
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	39	23	29	4	5
	Zasadnicze zawodowe	34	24	32	6	4
	Średnie	32	21	36	7	4
	Wyższe	30	19	35	12	4
Dochody na osobę	Do 999 zł	37	22	31	6	5
	Od 1000 zł do 1499 zł	37	24	33	5	2
	Od 1500 zł do 1999 zł	34	22	34	6	5
	Od 2000 zł do 2999 zł	31	22	34	8	5
	3000 zł i więcej	29	21	32	14	4

TABELA 5

Cechy społeczno-demograficzne badanych		Jaki procent energii elektrycznej w roku 2050 powinien być wytwarzany z:				
		węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
		średnio w procentach				
Płeć	Mężczyźni	15	20	44	18	4
	Kobiety	16	21	51	7	6
Wiek	18–24 lata	15	16	47	17	5
	25–34	16	18	48	15	4
	35–44	15	20	46	13	6
	45–54	14	21	50	12	4
	55–64	13	21	50	11	5
	65 lat i więcej	19	26	43	9	3
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	22	44	10	4
	Miasto do 19 999	15	22	49	8	6
	20 000 – 99 999	12	21	50	13	3
	100 000 – 499 999	14	19	47	15	6
	500 000 i więcej mieszkańców	7	16	50	21	6
Wykształcenie	Podstawowe lub gimnazjalne	21	27	40	6	6
	Zasadnicze zawodowe	17	23	45	11	4
	Średnie	16	21	48	11	4
	Wyższe	12	16	50	17	5
Dochody na osobę	Do 999 zł	19	22	40	10	9
	Od 1000 zł do 1499 zł	17	25	46	8	4
	Od 1500 zł do 1999 zł	20	22	44	10	5
	Od 2000 zł do 2999 zł	14	21	48	13	5
	3000 zł i więcej	9	17	49	21	4

Wyobrażenia dotyczące przyszłości energetycznej naszego kraju modyfikuje w pewnym stopniu orientacja polityczna, przy czym różnice opinii dotyczą nie tyle kierunku zmian w energetyce, ale ich tempa. Badani deklarujący lewicowe poglądy polityczne chcieliby, aby już w 2035 roku więcej produkowanej energii pochodziło z OZE niż węgla. Respondenci identyfikujący się z prawicą uważają, że powinno to nastąpić później. Jednocześnie zakładają wyraźnie większy udział węgla i gazu ziemnego w miksie energetycznym w 2050 roku niż ankietowani o orientacji lewicowej. Stosunek do rozwoju energetyki jądrowej w obu grupach jest podobny.

TABELA 6

Deklarowane poglądy polityczne	Jaki procent energii elektrycznej w roku 2035 powinien być wytwarzany z:				
	węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
	średnio w procentach				
Lewicowe	30	19	36	10	5
Centrowe	29	24	35	8	4
Prawicowe	37	21	30	8	3
Trudno powiedzieć	35	21	34	5	6

TABELA 7

Deklarowane poglądy polityczne	Jaki procent energii elektrycznej w roku 2050 powinien być wytwarzany z:				
	węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
	średnio w procentach				
Lewicowe	10	18	52	14	5
Centrowe	14	21	50	11	4
Prawicowe	19	22	41	14	4
Trudno powiedzieć	21	21	44	8	6

Analizując oczekiwania elektoratów dotyczące transformacji energetycznej obserwujemy dość dużą zbieżność poglądów między – z jednej strony – wyborcami Prawa i Sprawiedliwości oraz Konfederacji, z drugiej strony – zwolennikami Koalicji Obywatelskiej, Lewicy oraz Polski 2050 Szymona Hołowni. Wyborcy ugrupowań prawicowych opowiadają się za większym udziałem węgla w wytwarzaniu energii niż sympatycy pozostałych formacji. Ich zdaniem jeszcze w 2035 roku więcej energii elektrycznej wytwarzanej w naszym kraju powinno pochodzić z węgla niż OZE. Sytuacja ma się odwrócić do roku 2050. Wyborcy Konfederacji są jednocześnie bardziej przychylni rozwojowi energetyki jądrowej niż sympatycy Prawa i Sprawiedliwości. Zwolennicy rządzącej koalicji skłonni byłiby stawiać raczej na pozyskiwanie energii z gazu niż z atomu. Zdeklarowani wyborcy Koalicji Obywatelskiej, Lewicy i Polski 2050 Szymona Hołowni są zdania, że największa część wytwarzanej w Polsce energii elektrycznej (około dwóch piątych) już w 2035 roku powinna pochodzić z OZE. Piętnaście lat później ponad połowa energii powinna być wg nich wytwarzana właśnie w ten sposób. Zakładają także, że stosunkowo niewielka część energii będzie wówczas pochodzić ze spalania węgla.

TABELA 8

Potencjalne elektoraty	Jaki procent energii elektrycznej w roku 2035 powinien być wytwarzany z:				
	węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
	średnio w procentach				
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	39	16	29	14	2
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	38	22	30	7	3
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	26	17	38	14	5
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	26	21	41	9	4
Polska 2050 Szymona Hołowni	28	21	37	10	4

TABELA 9

Potencjalne elektoraty	Jaki procent energii elektrycznej w roku 2050 powinien być wytwarzany z:				
	węgla	gazu ziemnego	OZE	atomu	innych źródeł
	średnio w procentach				
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	20	15	39	23	3
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	19	25	41	11	4
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	8	15	55	20	3
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	8	19	55	15	3
Polska 2050 Szymona Hołowni	11	19	51	14	5

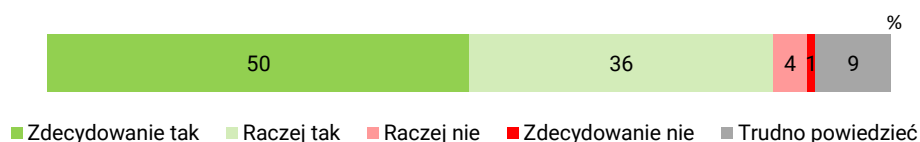
POPARCIE DLA ENERGETYKI WIATROWEJ

Wiatr jest drugim po biopaliwach stałych źródłem pozyskiwania energii z OZE w Polsce¹⁰. Jeśli chodzi o produkcję energii elektrycznej jego udział wśród odnawialnych źródeł energii jest największy (10% ogółu wytwarzanej energii elektrycznej w 2020 roku). Według Urzędu Regulacji Energetyki moc instalacji wykorzystujących energię wiatru do produkcji energii elektrycznej wyniosła na koniec ubiegłego roku 6 347,111 MW (łączna moc instalacji OZE wyniosła 9 979,176 MW)¹¹. Energetyka wiatrowa należy do najczystszych i najtańszych sposobów pozyskiwania energii, a jej rozwój jest jednym z priorytetów rządu. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku¹² zakłada wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej, ale także rozwój lądowych farm wiatrowych. Ich powstawanie ma ułatwić planowana nowelizacja ustawy „antywiatrakowej”, liberalizująca stosowanie tzw. zasady 10H, zgodnie z którą wiatraków nie można stawiać w odległości mniejszej niż 10-krotność wysokości wiatraka od zabudowań lub terenów chronionych. Po zmianie przepisów samorządy mogłyby podejmować decyzję o odstąpieniu od stosowania tej zasady.

Rozwój energetyki wiatrowej w Polsce nie budzi kontrowersji. Budowę morskich farm wiatrowych popiera ogółem 86% badanych, zaś budowę lądowych farm wiatrowych 81% ankietowanych.

CBOS

RYS. 7. Farmy wiatrowe umożliwiają pozyskiwanie energii elektrycznej z wiatru. Czy popiera Pan(i) rozwój morskich farm wiatrowych w Polsce czy też nie?

CBOS

RYS. 8. Czy popiera Pan(i) rozwój lądowych farm wiatrowych w Polsce czy też nie?

¹⁰https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5485/3/14/1/energia_ze_zrodel_odnawialnych_w_2019_r..pdf

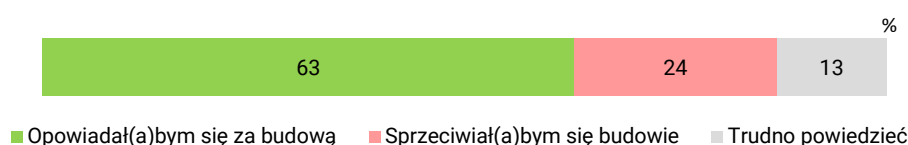
¹¹ Moc zainstalowana (MW). Stan na 31.12.2020 r., <https://www.ure.gov.pl/pl/oze/potencjal-krajowy-oze/5753,Moc-zainstalowana-MW.html>

¹² <https://www.gov.pl/attachment/3209a8bb-d621-4d41-9140-53c4692e9ed8>

Niższe poparcie dla budowy lądowych farm wiatrowych notujemy, gdy pytamy o powstanie takiej inwestycji w okolicy miejsca zamieszkania respondenta. Niemniej jednak prawie dwie trzecie badanych (63%) deklaruje, że zgodziłoby się na lokalizację farmy wiatrowej niedaleko swojego miejsca zamieszkania. Wśród osób, które wyraziły ogólne poparcie dla rozwoju lądowych farm wiatrowych w Polsce, ponad trzy czwarte (76%) zgodziłoby się na powstanie takiej farmy w swojej okolicy, a 14% byłoby przeciw.

CBOS

RYS. 9. Gdyby lądowa farma wiatrowa miała powstać w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?

Decyzja o budowie farmy wiatrowej w pobliżu swojego miejsca zamieszkania spotkałaby się z większą aprobatą wśród mężczyzn (70%) niż kobiet (57%). Częściej niż przeciętnie poparcie dla jej powstania w okolicy deklarują ludzie młodzi: do 34 roku życia (74%), mieszkańcy największych miast (69%) oraz miast średniej wielkości – liczących od 20 000 do 99 999 ludności (68%), osoby najlepiej wykształcone i sytuowane (69% ankietowanych z wykształceniem wyższym, 72% badanych o miesięcznych dochodach *per capita* co najmniej 3000 zł.).

Zgodę na budowę farmy wiatrowej w okolicy częściej byliby skłonni wyrazić badani deklarujący lewicowe lub centrowe poglądy polityczne (odpowiednio 75% i 70%) niż osoby identyfikujące się z prawicą (55%) lub niepotrafiące określić swoich poglądów (52%).

W elektoratach więcej zwolenników budowy farmy wiatrowej w swojej okolicy notujemy wśród sympatyków Lewicy, Koalicji Obywatelskiej oraz Polski 2050 Szymona Hołowni, mniej – wśród zamierzających głosować na Prawo i Sprawiedliwość lub Konfederację.

TABELA 10

Potencjalne elektoraty	Gdyby lądowa farma wiatrowa miała powstać w okolicy Pana(i) miejsca zamieszkania, to czy był(a)by Pan(i) za czy też przeciw tej decyzji?		
	Opowiedział(a)bym się za budową	Sprzeciwiał(a)bym się budowie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica (Nowa Lewica – dawnej SLD, Wiosna, Lewica Razem)	82	14	4
Koalicja Obywatelska (PO, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	79	15	6
Polska 2050 Szymona Hołowni	75	15	10
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	55	33	12
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	48	31	21

Polacy w zdecydowanej większości popierają odchodzenie od energetyki opartej na węglu, choć różnią się w poglądach dotyczących tempa, w jakim powinniśmy osiągnąć neutralność klimatyczną. Zgodnie ze społecznymi oczekiwaniami w 2050 roku OZE powinny stanowić główne źródło energii elektrycznej w naszym kraju. W większym stopniu niż obecnie do produkcji energii powinien być wykorzystywany także gaz ziemny. Deklaracje badanych pokazują jednocześnie pewną rezerwę w podejściu do rozwoju energetyki jądrowej w Polsce. Wydaje się, że Polacy nieco bardziej obawiają się energii pozyskiwanej z atomu niż z węgla, który jest już dla nich oswojonym źródłem.

Z dość jednoznacznie przychylnym przyjęciem spotykają się zapowiedzi rozwoju energetyki wiatrowej (zarówno morskiej, jak i lądowej). Większość badanych nie miałaby nic przeciwko budowie farmy wiatrowej w swojej okolicy.

W ocenie społecznej przy wprowadzaniu zmian w wytwarzaniu i korzystaniu z energii należy brać pod uwagę przede wszystkim cenę energii i jej koszt dla obywateli oraz korzyści dla środowiska naturalnego. Stosunkowo dużo osób zwraca ponadto uwagę na potrzebę zapewnienia ciągłości dostaw energii oraz bezpieczeństwo technologii przy jej produkcji i korzystaniu z krajowych źródeł. W tym kontekście relatywnie mniej istotne okazują się zobowiązania unijne i międzynarodowe oraz skutki transformacji dla górników.

Zmiany w energetyce – przede wszystkim tempo transformacji – budzą pewne kontrowersje. Za powolniejszym procesem odchodzenia od węgla są mieszkańcy wsi, osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym, a także najstarsi respondenci. Bardziej zachowawczy są również badani identyfikujący się z prawicą, zwolennicy rządzącej koalicji oraz Konfederacji.

Opracowała

Beata Roguska